

Apulaispormestari, yhdyskuntalautakunta,
kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta sekä 13.06.2022
alueellinen jätehuoltolautakunta (2021 - 2023)

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Tampereen kaupungin lausunto Pirkanmaan vaihemaakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta

TRE:3715/10.02.00/2022

Lisätietoja päätöksestä

Johdon assistentti Katri Naulo, puh. 040 801 6003, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Valmistelijan yhteystiedot

Yleiskaavapäällikkö Pia Hastio, puh 040 801 6917 ja ympäristöpäällikkö
Kati Skippari, puh. 050 521 5198, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätös

Annetaan Pirkanmaan liitolle oheinen lausunto.

Perustelut

Pirkanmaan maakuntavaltuusto päätti 6.9.2021 käynnistää maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti (§ 25 ja § 27) maakuntakaavan laatimisprosessin. Maakuntavaltuuston päätöksen mukaan maakuntakaava laaditaan kaikki Pirkanmaan kunnat kattavana vaihemaakuntakaavana, joka täydentää voimassa olevaa Pirkanmaan maakuntakaavaa 2040 (voimaantulo 8.6.2017) sekä Kuhmoisten kunnan osalta Keski-Suomen maakuntakaavaa (voimaantulo 26.1.2018). Pirkanmaan liitto on pyytänyt Tampereen kaupungilta lausuntoa maakuntahallituksen 25.4.2022 nähtäville asettamasta vaihemaakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Vaihemaakuntakaavatyön nimenä on Elonkirjo ja energia. Lausunto on pyydetty toimittamaan 23.6.2022 mennessä.

Lausunnot

Tampereen kaupunki kiittää lausuntopyynnöstä. Pirkanmaan maakuntakaavan uudistaminen vaihemaakuntakaavana on tarkoituksenmukaista, sillä Pirkanmaan maakuntakaava 2040 on pääosin ajantasainen ja kaavan pitäminen voimassa niiltä osin on perusteltua. Vaihemaakuntakaavan tavoitteena on tukea pirkanmaalaisen luonnon monimuotoisuutta ja elonkirjoa sekä vahvistaa edellytyksiä kestäväälle energiantuotannolle maakunnan alueella. Valitut teemat vastaavat maailmalla ja Suomessa tiedossa oleviin suuriin haasteisiin: luonnon monimuotoisuuden köyhtymiseen ja energian käytön kysymyksiin. Molemmat teemat linkittyvät tiiviisti ilmastonmuutokseen mitä voisi vaihemaakuntakaavan valmistelun aikana käsitellä laajasti. Tampereen kaupunki esittää lisäksi, että kaupan ohjaus tarkistetaan vaihemaakuntakaavaan maankäyttö- ja rakennuslain kaupan ohjausta koskevan lainsäädännön mukaiseksi.

Vaihemaakuntakaavan teemoissa on vahvaa yhtenevyyttä Tampereen kantakaupungin vaihekaavan teemojen ja sisältöjen kanssa. Toivommeikin kaavatyön aikana tiivistä yhteistyötä ja tietojen vaihtoa

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

esimerkiksi työpalaverien muodossa, jotta saisimme molempien kaavojen laaja-alaiset teemat mahdollisimman vaikuttavasti ja yhtenevästi sisällytettyä kaavakartoille ja muihin kaava-asiakirjoihin.

Luonnonympäristö ja virkistys

Elonkirjon teemassa on esitetty käsiteltävän vähintään seuraavia aiheita: uuden luontotiedon hyödyntäminen, ylimaakunnalliset ekologiset yhteydet, liikenneväylien estevaikutusten vähentäminen, ajantasaisten inventointien päivittäminen tai lisääminen maakuntakaavan (esim. perinnebiotoopit) sekä uudet luonto- ja virkistyskokonaisuudet. Esitetyt aiheet ovat ajankohtaisia ja perusteltuja. Uuden luontotiedon hyödyntämisen yhteydessä on mainittu Pirkanmaan uhanalaiset lajit ja luontotyytit -selvitys. Muutoin Elonkirjon teeman osalta ei ole tarkemmin avattu kaavatyössä hyödynnettäviä ja laadittavia selvityksiä, mistä toivomme lisätietoa. Maakuntakaavatyö on keskeisessä roolissa ylikunnallisen selvitystiedon tuottajana ja maakunnalliset selvitykset tukevat kuntakaavoitusta tuottamalla ylikunnallisesti kattavaa tietoa sekä taustatietoa kuntakaavoitukseen.

Maakunnan viherrakenteen kannalta on keskeistä turvata ylikunnallisten ekologisten yhteyksien verkosto vaihemaakuntakaavassa niin, että ekologisia yhteyksiä koskevaa tavoitetta ei konkretisoida vain osana virkistysyhteys- sekä viheryhteys-merkintöjä. Lisäksi Elonkirjon teemaa olisi tarpeen tarkastella läpileikkaavasti ilmastonmuutokseen sopeutumisen näkökulmasta. Lisäksi vaihemaakuntakaavatyössä on hyvä huomioida Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelman päivitys ja siihen liittyvänä yhtenä tavoitteena oleva rakennesuunnitelman täydentäminen viherrakenteen osalta.

Yhtenä käsiteltävänä aiheena on mainittu Tampereen kansallinen kaupunkipuisto. Päätös hakemuksen jättämisestä kaupunkipuiston perustamiseksi on tehty kaupunginhallituksessa 7.12.2020, ja hakemus on lähetetty ympäristöministeriöön 28.1.2021. Kaupunginhallitus pyysi päätöksellään 4.10.2021 ympäristöministeriöltä lisäaikaa kaupunkipuistoa koskevan päätöksen tekemiseen hakemuksen täydentämistä varten. Hakemuksen mukainen rajausta on osoitettu Kantakaupungin vaiheyleiskaava – valtuustokaudelle 2017–2021. Puistorajauksen merkintä on informatiivinen eikä siihen liity kaavamääräystä.

Energia

Nyt laadittavan vaihemaakuntakaavan tavoitteena oleva kestävä energiatuotannon edellytysten vahvistaminen maakunnan alueella on Tampereen näkökulmasta myös erityisen tärkeä ja ajankohtainen. Energiantuotanto ja -kulutus ovat merkittäviä ilmastopäästöjen aiheuttajia ja eniten niistä johtuvia päästöjä syntyy kaupungeissa. Tampereella on tehty pitkään työtä hiilineutraalin yhdyskuntarakenteen edistämiseksi sekä energiatuotantoon että kaupunkisuunnitteluun

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

liittyen. Valtuustokauden 2021–2025 aikana yleiskaavan työohjelmaan sisältyy edellä mainittujen toimenpiteiden lisäksi selvityksen laatiminen energian tuotannon ja -varastoinnin laitosten sijoittamisen mahdollisuuksista Tampereella tiiviin kantakaupungin alueella. Myös yhteiskunnan sähköistyessä nykyisen kanta- ja jakeluverkon vahvistamistarpeesta kaupunkialueella on hyvä saada lisää tietoa. Tarvittavin osin selvityksen johtopäätöksiä ja ohjelmatyön linjauksia konkretisoidaan valtuustokauden vaiheyleiskaavassa. Vaihemaakuntakaavan energiateemaa koskevassa kokonaisuudessa erityisesti huoltovarmuus ja sähköverkon kehitystarpeet sivuavat Tampereella tehtävää selvitystä. Tuulienergian osalta olisi hyvä, että tarkasteluun olisi mahdollista ottaa mukaan myös pienemmän mittakaavan pientuulivoimalat. Turvetuotannon ohjauksella ja luonnonvaraterminaaleilla on Tampereelle vain välillisiä vaikutuksia. Erilaisilla energiaratkaisuilla, mm. tuuli- ja aurinkovoimalaitokset, saattaa olla merkittäviä maisemallisia ja luonnonympäristön vaikutuksia ja niiden osalta on hyvä varautua riittävään ja kattavaan vaikutusten arviointiin.

Kaupun ohjaus

Pirkanmaan maakuntakaavan Palveluverkkoselvitys (MKH 19.1.2015) on laadittu ennen maankäyttö- ja rakennuslain 1.5.2017 voimaan tulleita muutoksia, jossa vähittäiskaupan suuryksiköiden alaraja nostettiin 2000 kerrosneliömetristä 4000 kerrosneliometriin. Maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksen tavoitteena oli vähentää kaavoitukseen ja rakentamiseen liittyvää sääntelyä, lisätä rakentamismahdollisuuksia sekä edistää elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja toimivan kilpailun kehittymistä. Uudistuksessa poistettiin velvoite osoittaa maakuntakaavan keskustatoimintojen alueella vähittäiskaupan suuryksiköiden enimmäismitoitus. Uudistuksen tavoitteena on ollut mahdollistaa kaupan kehittyminen keskustoissa eikä rajoittaa sitä. Uudistuksessa luovuttiin myös veloitteesta ottaa maakunta- ja yleiskaavoituksessa huomioon kaupan laatu sijoitettaessa vähittäiskaupan suuryksikkö muualle kuin keskusta-alueelle. Suuryksikkö voidaan kuitenkin sijoittaa myös muualle edellyttäen, että kaupan palvelujen saavutettavuus otetaan sijoituksen perusteena huomioon.

Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 kaupan mitoitus Tampereen aluekeskusten alueella perustuvat näin ollen vanhentuneeseen selvitykseen. Tämä on ilmennyt muun muassa Lielahden alueella, jossa yleissuunnitelman ja vireillä olevan vaiheyleiskaavan myötä pyritään luomaan Lielahdesta monipuolinen ja toiminnoiltaan sekoittunut aluekeskus, joka edelleen toimii myös vetovoimaisena seudullisen kaupan alueena. Alueelle laadittiin vireillä olevien suunnitelmien tueksi kaupan selvitys. Tällä hetkellä maakuntakaavan ja yleiskaavan keskusta-alueella on jo enemmän vähittäiskaupan suuryksiköiksi tulkittavia kaupan yksiköitä, kuin mitä voimassa olevat maakunta- ja yleiskaava sallivat. Selvityksessä arvioitiin lähialueen ja laajemman vaikutusalueen

Apulaispormestari, yhdyskuntalautakunta,
kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta sekä 13.06.2022
alueellinen jätehuoltolautakunta (2021 - 2023)

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

tulevaisuuden väestönkasvua ja ostovoiman lisäämistä maltillisesti. Johtopäätöksenä esitettiin, että alueella on tarvetta ja vetovoimaa kaupan määrän lisäämiseksi edelleen.

Pirkanmaan vireillä olevassa vaihemaakuntakaavassa tulisi päivittää kaupan ja palveluverkon selvitys ja siitä johdettava kaupan ohjaus maakuntakaavassa. Selvityksen päivityksessä tulee huomioida muuttunut laki, uudet väestö- ja ostovoimaennusteet sekä toimijakentällä tapahtunut kehitys, muun muassa yksikkökoon kasvu, päivittäistavarakaupan valikoimien kasvu sekä paljon tilaa vaativan kaupan ja muun erikoiskaupan toimialaliukumat. Maakuntakaavan keskustatoimintojen alueilla ei tulisi rajoittaa vähittäiskaupan suuryksiköiden määrää.

Tiedoksi

pirkanmaan.liitto@pirkanmaa.fi, Pekka Salmi, Matti Helimo, Mikko Nurminen, Teppo Rantanen, Lauri Savisaari, Jukka Lindfors, Kari Kankaala, Elina Karppinen, Ari Vandell, Timo Koski, Pia Hastio

Allekirjoitus

Apulaispormestari Aleksi Jäntti

Apulaispormestari, yhdyskuntalautakunta,
kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta sekä 13.06.2022
alueellinen jätehuoltolautakunta (2021 - 2023)

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Muutoksenhakukielto

§ 16

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

-vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)

-virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)

-etuosto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)